

ARCHÍV OBCE

K L Í Š E

1848 - 1903

I n v e n t á ř

Ústí nad Labem 1976

Základní údaje o fondu a inventáři:

Název fondu: Archív obce K l í š e

Časový rozsah: 1848-1903

Značka fondu: AOK

Běžných metrů: 0,3

Počet inventárních jednotek: 16

Počet evidenčních jednotek: 7

Místo uložení: Okresní archiv Ústí n.L., Hrnčířská 2/65

Stav ke dni: 31.12.1976

Fond uspořádal: Jan Bouček

Inventář sestavil: Jan Bouček

Úvodem opatřili: František Cvrk a Jan Bouček

Čistopis inventáře: Jan Bouček

Počet exemplářů: 5

Inventář schválil: Jan Bouček

Ú V O D .

1. Nástin dějin Klíše.

Dnešní městská čtvrť Ústí n.L. Klíše má značně starý původ. Přesná doba jejího vzniku není známa, ale, podobně jako řada dalších obcí v ústeckém okrese, lze ji datovat s velkou pravděpodobností do období kolonizace, tedy do 12.-13. století, kdy byla stejně jako většina tehdy vzniklých obcí Ústecka majetkem johanitského řádu. První písemná zpráva o Klíši však pochází až z roku 1328. Koncem 14.stol., podobně jako Předlice, i Klíše byla odprodána Anně z Koldic do konce jejího života /zemřela kolem r.1412/. Pak pravděpodobně přešla opět do držení johanitů. V období husitských válek se jí zmocnil Jan z Vartenberka, pán na Děčíně a Blansku. V jeho držení zůstala Klíše až do roku 1454, kdy musel vrátit královské komoře 7 vesnic, které kdysi patřily johanitům. Mezi nimi byla Klíše /dále pak část Předlic, Habrovice, Český Újezd, Libov, Radešín a Ždánov/?. V této době nebo v bezprostředně následujícím období byla rozdělena do dvou částí, z nichž jedna byla součástí předlického panství. V roce 1467 při dělení majetku Jakoubka z Vřesovic získal tuto část Klíše jeho vnuk Jaroslav spolu s Kyšperkem a Předlicemi. Teprve počátkem 16.století, od roku 1520 se jako součást Kyšperského panství stala majetkem Bernharda Glace ze Starého dvora. I druhá část Klíše s Libovem a Radešínem se od roku 1549 dostala do držení pánů Glaců. Předtím se nalézala v majetku rodu Kelblů z Gejsinku. Roku 1549 však tuto část prodal Jaroslav Kelbl z Gejsinku Janovi Glacovi ze Starého dvora a tak došlo ke spojení obou částí. V držení Glaců zůstala Klíše až do roku 1590. V té době zde Glacové vystavěli tvrz, která se nacházela v prostoru pozdějšího panského dvora. Po vymření rodu Glaců odkoupil Klíši od vdovy po posledním Glacovi Petr Kelbl z Gajsinku, majitel panství Chlumec. Součástí

chlumeckého panství pak Klíše zůstává až do roku 1848, tedy až do vytvoření nového systému veřejné správy. Na Klíši po tomto roce zůstal pouze panský velkostatek, který byl v držení rodu Westphalenů-Fürstenberků, vlastníků Chlumce. I ten však byl v roce 1898 odprodán městu Ústí n.L., čímž zde zanikly poslední pozůstatky feudální držby půdy.

Po stránce hospodářského vývoje se osudy Klíše nijak výrazněji neodlišovaly od osudu podobných obcí okresu. Jednalo se o malou zemědělskou obec, která i, o období Glaců ze Starého dvora, nebyla nikdy ani centrem panství a proto se nestala ani střediskem řemesel a správy. Svědčí o tom i počty domů a obyvatelstva z roku 1654, kdy zde bylo 11 chalupníků, 2 zahradníci a panský dvůr. Ani v následujícím období nebyl vývoj o mnoho rychlejší. Byl zde pouze postaven mlýn na Klíšském potoce, který mlet obilí pro poddané z Klíše, Libova a Račešína. Na okolních stránkách se pěstovalo víno.

Po roce 1848 se Klíše stala samostatnou obcí, která měla vlastní samosprávu. V té době zde bylo 38 domů a 221 obyvatel /1843/. Centrem obce však i nadále zůstal panský dvůr, který zabíral většinu zemědělské půdy. I nadále zcela převažoval zemědělský charakter obce, bylo započato s pěstováním cukrovky, naopak zcela zaniklo vinařství. Od 2. poloviny 19. století se však vytváří úzká vazba obce s rychle se rozvíjejícím Ústím n.L., kde značná část obyvatel Klíše nacházela zaměstnání v nově vznikajících továrnách, obchodních a správních organizacích. Koncem 19. století ztrácelo zde zemědělství svoje rozhodující postavení. Proto mohlo město Ústí n.L. již v období let 1890-92 odkoupit od klíšských zemědělců pozemky na Ovčím vrchu a zřídit zde centrální ústecký hřbitov. V tomto období se katastr obce pro svou výhodnou polohu na svahu střížovického kopce stával vyhledávaným místem pro stavbu rodinných domků a vil bohatší části ústeckého obyvatelstva. Ústecká městská rada, aby alespoň částečně vyřešila možnost dalšího rozvoje města, které na svém původním katastru nestačilo již ani zdaleka pokrýt potřeby další, zejména bytové výstavby, odkoupila

v roce 1848 za 825.000 K /rak.měny/ celý klíšský panský velkostatek v rozloze 147 ha. Pro tento nový městský prostor pořídila zastavovací plán a od té doby začala vyrůstat na bývalých klíšských polích nová vilová čtvrť, která svým pojetím i architektonickým zpracováním náležela k nejlepším částem města Ústí n.L. Mluvíme-li zde o části, nebo lépe o městské čtvrti Ústí n.L., tak je to zcela na místě, neboť od roku 1900 byla Klíše společně s Krásným Březnem připojena k Ústí n.L. jako jeho nová městská čtvrť a od té doby jsou její další osudy úzce spojeny s celým vývojem Ústí n.L. Klíše, podobně jako Předlice, se nikdy nestala průmyslovou čtvrtí. Pouze v západním cípu její katastru /dnes Jateční ulici/ bylo na přelomu století postaveno několik průmyslových objektů, jejichž sortiment výroby zůstal v podstatě zachován do dnešní doby. Jedná se o dnešní podniky Meva /plechové obaly/, Chemopharma /výroba léčiv/, Tesla /výroba žárovek./. Dříve k nim náležela i továrna Globus, kde byly vyráběny čistící potřeby, zejména krémy na obličej. Tyto všechny závody úzce souvisely s celým průmyslovým komplexem, který od osmdesátých let 19. století vznikl v západní části Ústí - od Spolku pro chemickou a hutní výrobu až k hranicím Předlic. Velká většina katastru obce však zůstala průmyslovým vývojem Ústí n.L. nedotčena. Vyrostla zde exkluzivní vilová čtvrť v pěkném prostředí Střížovického kopce. O rychlém rozvoji Klíše svědčí těchto několik údajů: v r. 1869 zde žilo 346 obyvatel v 50 domech, v roce 1880 466 obyvatel v 87 domech, za dalších deset let - v roce 1890 1388 obyvatel v 87 domech a konečně v roce 1900 2392 obyvatel ve 118 domech.

2. Archivní charakteristika fondu.

Fond byl převzat, až na nepatrný zlomek spisů, do správy archívu 1.4.1940 bývalým ústeckým městským archivářem Dr. F. J. Wünschen. K předání písemností fondu do archívu došlo v souvislosti s vytvořením velkého Ústí n.L. s platností od 1.5.1939, když ovšem tento materiál byl jistě deponován

již delší dobu ve spisovně města Ústí n.L.

Dochované písemnosti jsou pouze malou částí původní spisovny této obce. Zvláště nepříjemná je ztráta všech zápisů rady, zastupitelstva a komisí. Rovněž dochovaný spisový materiál je jen nepatrným zlomkem původního stavu spisovny. Dochované spisy jsou navíc málo zajímavé. Nějaká původní struktura spisovny neexistovala. Spisy byly ukládány po ročnicích numericko-chronologicky. Nové uspořádání proto přihlíží k věcnému rozdělení spisů.

3. Stručný rozbor obsahu fondu.

Z knih stojí za zmínku pouze obecní kronika vyprávějící o osudech Klíše v letech 1848-1893. Ze spisů jsou cenná pouze akta týkající se sloučení Klíše s Ústím. Ostatní spisový materiál je, jak již řečeno, málo hodnotný.

4. Záznam o vypracování inventáře.

Staré pořádky materiálu z roku 1940 prohlédl a přepracoval v roce 1976 Jan Bouček, k tomu nově zpracoval spisový materiál převzatý do okresního archivu se spisovnou městského úřadu Ústí n.L. v r. 1958. Vyskartováno bylo zcela nepatrné množství spisů. Fond tvoří 6 úředních knih a 1 karton spisů, celkem 0,3 bm materiálu. Úvod k inventáři nepsali František Cvrk /historický úvod/ a Jan Bouček /ostatní části úvodu/. Čistopis inventáře vypracoval a inventář schválil Jan Bouček.

Ústí nad Labem 28. ledna 1977

OKRESNÍ ARCHIV
v Ústí nad Labem

J. Bouček

<i>inv. č.</i>	<i>obsah</i>	<i>časový rozsah</i>	<i>karton</i>
I. Knihy			
1	Hlášení osob námezdně pracujících (Meldebuch)	1894 – 1897	
2	Hlášení osob námezdně pracujících (Meldebuch Aussig, Stadtteil Kleischa)	1897 – 1901	
3	Hlášení vojáků v záloze (Melde-Buch für Reservisten)	1897 – 1903	
4	Evidence záložníků a domobrany (Evidenz-Verzeichniss über Reserve und Landwehr)	1901	
5	Parcelní protokol (Parzellen Protokol – 90. léta 19. století)	s. d.	
6	Pamětní kniha obce (po str. 117 soupis domů podle čísel popisných, od str. 118 vypsání dějin obce od roku 1848 do roku 1893) Gedänkbuch der Gemeinde Kleischa	1848 – 1893	
II. Spisy			
a) spisy do roku 1850			
7	Soupis pozemků a výnosů obce Klíše a osady Střížovice (pol. 18. stol.)	s. d.	KT 1
8	Dědičná koupě Andrease Urbantschkeho z Klíše z 15. 9. 1764	1764	KT 1
9	Kvitance Franze Urbantschkeho na 246 zl. 38 kr. Ferdinandu Nitschemu z Klíše z 3. 11. 1827	1827	KT 1
10	Kupní smlouva mezi Franzem Urbantschkem z Klíše čp. 8 a Ferdinandem Nitschem z Habartic a Apolonií Müllerovou z Klíše čp. 28 na dům čp. 8 z 26. 5. 1828	1828	KT 1
11	Kvitance Ferdinanda Nitscheho z Klíše čp. 8 na 8 zl., 1828	1828	KT 1
12	Kvitance Marie Anny Tschetikové na 10 zl. Ferdinandu Nitschemu z Klíše z 16. 3. 1830	1830	KT 1
13	Žádost Ferdinanda Nitscheho z Klíše čp. 8 soudnímu úřadu v Chlumci o zápis do gruntovních knih, 5. 1. 1831	1831	KT 1
14	Žádost Ferdinanda Nitscheho z Klíše čp. 8 soudnímu úřadu v Chlumci o zápis do gruntovních knih, 20. 8. 1833	1833	KT 1
15	Žádost Franze Nitsche z Habartic místnímu soudu v Chlumci o výmaz z gruntovní knihy, 20. 3. 1847	1847	KT 1
b) spisy po roce 1850			
16	Vyhlášky, nařízení, oběžníky	1851 – 1897	KT 1

17	Žádost města Ústí nad Labem o změnu katastrálních hranic vůči Klíši	1893	KT 1
17	Návrh města Ústí nad Labem na připojení Klíše k městu	1899	KT 1
17	Protokol o integraci obce Klíše do Ústí nad Labem, 25. 2. 1899	1899	KT 1
18	Prodej statku hrabat Westphalenů na Klíši městu Ústí	1898	KT 1
19	Volební doklady	1879 – 1898	KT 1
20	Sčítací operáty (zlomek sčítání lidu)	1881	KT 1
21	Protokol trestaných	1850 – 1874	KT 1
22	Obecní rozpočty, daně a poplatky	1859 – 1898	KT 1
23	Hasiči, požární inventář	1897	KT 1
24	Různá korespondence	1859 – 1898	KT 1
25	Oběžník zemského pomocného spolku Červeného kříže s textem Ženevské konvence z 22. srpna 1864	1864	KT 1
26	Žádost Franze Hiebsche okresnímu soudu v Ústí n. L. o zápis do pozemkové knihy, 1853	1853	KT 1
27	Kvitanice Ferdinanda Nitscheho a Appolonie Müllerové z Klíše čp. 8 na 46 zl., 6. 7. 1859	1859	KT 1
27	Kvitanice Apolonii Nitschelové z Klíše čp. 8 na 27 zl. 25 kr. z 12. 8. 1867	1867	KT 1